Incerta· quouſqꝫ·i·eternaliter·quaſi diceret nunquā iudicamus et ponitur improꝑe ſicut ibi·ſede a dextris meis donec ponam id ē ſedebis eternaliter· ⸗omīpotens·s·lxxxvi·di ſi quid·et·xi·q Nullum·s·ij·q·i·deus⸗ ·iij eoꝝ·et·c·in cunctis· Iudicantem·cūcta·videtur ꝙ ꝙ a teſte poſſit īquirere an talis ſit vt poſſit teſtari·ut·ij·q·vij·querēdū·nō tñ ī oībꝫ ita curioſus erit· qꝛ quedā lez ſciamus diſſītare debem⁹ ·ut·ff·de noua·doli·in ſi·x xij·q·ij·vtilem

c ¶ Et ordine·et circūſtātias oēs· ext̄ d teſti·cū cāz ⁊ ē ſi·C·d iud·iudices·⁊ i auē·iu⸗ dem⁹·⁊·ij·q·i· in ꝑmis·et·xxiij·q· viij·occidit ſines·

d ¶ Plena·in pe titorio·ſed in poſ ſeſſorio ſuffi cit ſu matim tāgere ne gocium ·ut·ff·ad exhib·l·iij·§·ſcien dum·et de re iu⸗ di·a duo ·et ex⸗ tra ut lite non cō· quoniam frequen ter ·in fine·

e ¶ Interrogādi ·hic vides ꝙ ps a pte ⁊ iudex a p te poteſt facere i terrogacōnes ut hic·⁊ extra d co· et cōtu·prout·et ·ff·d iterrog· act ſi ſine·ext̄ d ꝯceſ· ꝑben·et eccle· nō vacan·poſt electi onez·ſimiliter ad uocati pn̄t inter⸗ rogare·vt·ff· de adul·ſi poſtulaue rit·§· queſtionem cauſaruz enim me rita aſſercōne par tium panduntur· ut ext̄ d in iteg· reſti·tu ex lr̄is·et ·C· ſi p vim· vel alio mō ·l·ij· ʒ in hoc differt inter⸗ rogatio iudicis· ab interrogacōe ptis·qꝛ ſi ptes ad inuicē ſe interro⸗ gant optet ꝙ ps interrogans pri⁹ ponat aliquid ne videatur calūni⸗ oſe interrogare· ſed aliud eſt cum iudex interrogat

f ¶ Preter miſſuz remaneat·ergo ⁊ poſt aptas atte⸗ ſtacōnes poteſt fieri interrogacō·quia vbicunqꝫ equitas mouet iudi cem poteſt interrogare·ut·ff·de interrog·act·vbicūqꝫ· ſed an omnia ꝑmiſſa poſſit iudex ſuꝑplere dubitari ꝯſueuit·et certum eſt ꝙ defectuz aduocatoꝝ pt̄ iudex ſuꝑplere circa ius·ut·C·que deſūt aduo·l·vnica extra de poſtul·p̄la·bone me·vbi dicit·nos ꝓ ipo curauimus allega⸗ re·ſed vid ꝙ etiam de fc̄o pt̄ ſuꝑplere·ut extra de ꝯſuetu·cū dilcūs·et extra de ap·ꝯſtitutus·ff·de·pet·hered·l·ul·nā ſi aduerſarius nō ē pn̄s pt̄ iudex ſuꝑplere eius abſentiā·ut·C·de app·l·ul·C·de tēpo·ap·l·ij·§· ul·et iudex ꝯtra naturam actionis pt̄ ferre ſententiā·ut·ff·de redibi· ac·bouem·§·aliqn̄·extra de cōceſ·p̄b·et ec·non va·expte·ad hoc dico ꝙ iudex nō pt̄ ſuꝑplere de facto niſi vbi aliquid in pn̄tia ſui actum eſt ut ꝙ aliquē citauerit vel ꝙ inſtrumentū aliqd corā ipo lectū ſit vel ꝙ tempora appellacōnis lapſa ſint·C·ut tempo·ap·l·ij·§·ul·ſimiliter dico ꝙ in hijs que ſpectant ad ſubſtantiam elcōnis·poteſt iudex ſuꝑplere ·ut·xl·vij·di·de petro·ſi tñ altera ps negaret non ſtaretur verbo iudi cis niſi quatinus ꝓbauerit legitimis documentis·ut ex̄ de ꝓba·qm̄ cōē

g ¶ Illuminata·nam fructus ōmis eſt ſepius iuſticiam recenſeri·ut·xxv·q·ix·graue·

Incerta enim cariſſime nulla⸗ tenus iudicemus quouſqꝫ ve⸗ niat dominus qui latentia ꝑducet i lucem·et illuminabit abſcondita te nebrarum et manifeſtabit conſilia cordium·quamuis enim vera ſint nō tamen credenda ſunt niſi que mani⸗ feſtis iudicijs comprobantur·niſi q̄ manifeſto iudicio conuincuntur· ni ſi que iudicario ordine publicantur ¶ Item euariſtus papa omnibus e piſcopis·

Ante veram ꝓbacōnem nullus iudicandus vel condemnan⸗ dus eſt·

Nullum ante veram· iuſtamqꝫ ꝓbacōnem iudicare aut condemnare debemus teſtante aplo qui ait· Tu quis es qui iudi⸗ cas alienum ſeruuz·ſuo domino ſtat aut cadit Multa itaqꝫ audita nullū moueant nec paſſim dcā abſqꝫ certa probacōne quiſquam vnꝙ̄ credat· ſed ante audita dilgenter inquirat nec p̄cipitando quicꝙ̄ aliquis agat ¶ Itē eleutherius papa·

Nō ſunt aliq̄ iudicanda niſi ꝓus certis de nō ſtrent iudicijs

Iudicatē optet cūcta rimari ⁊ ordinē reꝝ pla na inquiſicōne diſcurrere interrogā di et reſpondendi obiciendiqꝫ prebi ta pacientia ab eo ut ibi actio am⸗ barū ptium illuminata ſit plenīter· nec litigātibus ſua iudex velit prius ſententia obuiare niſi qn̄ iam pactis omnibus nichil habeāt in queſtione quod ꝓponant·et tam diu actō ven tiletur quouſqꝫ ad rei veritatem per ueniatur·Frequenter etiā interro⸗ gari oportz ne aliq̄d p̄termiſſum foꝛ te remaneat quod annecti ꝯueniat· ¶ Ex p̄miſſis manifeſtiſſime colli⸗ gitur·ꝙ pro incertis a certis rece⸗ dendum nō ē· nec in re dubia certa danda ē ſententia·Cū autem dubie rei fides niſi teſtium approbacōne vel legitima ꝯfeſſione iudici fieri nō valeat·teſtes autem auctoritate ca lixti pape de alijs cauſis vel negocijs teſtimoniuz dicere non valeant niſi de hijs que ſub eoꝝ preſentia facta noſcuntur apparet clandeſtina con iugia ideo eſſe ꝓhibita·qꝛ cum alter eoꝝ ꝯiugalem affectum ſe ad alte⸗ ram adhibuiſſe negare voluerit le⸗ gitimis ꝓbacōnibus ꝯuinci non po⸗ terit·quibus deficiētib⁹ iudicis ſen⸗ tētia rite abſolutus reatū adulterij vterqꝫ incurrit dum vtroqꝫ eorum viuente alij ſe copulauerint·

Incipit cauſa triceſimaprima

Vxorē cuiuſdaz alius ꝯſtupra⸗ uit eo mortuo adulter adulte ram ſibi in vxo rem accepit·fi⸗ liam ex ea ſuſce ptam cuidā in ꝯiugē ſe daturū iura uit illa aūt aſſenſum non prebuit·de inde pater alij eam tradidit a pri⸗ mo repoſcitur· ¶ Queritur primo· an poſſit duci in ꝯiugium que prius polluta eſt p adulteriū· ¶ Secūdo· an filia inuita ſit tradenda alicui· ¶ Tercio·an poſt patris ſpōſionem

h ¶ Ex p̄miſſis· a certis· tene ctū ⁊ dimitte incertū ut·de pe·di·vij·c ·iij· in fine· nā in in certis loc⁹ eſt ꝯiecture·ut extra de homi·ad audi⸗ entiam·ff·de·v· obi·ꝯtinuus·§·i· et·ff·de ritu nup· adoptiuus·§·ſer⸗ uiles· Cā·xxxi Vxorem· cuiuſdam alius con ſtuprauit·in hac cauſa adicit grati anus duo alia im pedimenta matri monij ſcilicet enō mitatem criminiſ de qua tractat in prima queſtione et coactionem de qua tractat in ſe cunda· adiungit etiam in queſtōe tercia de fide ſpon ſalium non fran⸗ genda·ut·autem hec et cetera· Et nota ꝙ licet enoꝛ mitas delicti im⸗ pediat matrimo⸗ nium cōtrahendū non impedit tñ ni ſi in tribus caſibꝫ ſcilicet cum quis ꝯmittat inceſtum ut·xxxij·q· vij· ſi q̄s viduā et cū q̄ſ interficit vxorem ·xxxiij·q·ij·admo nere·et in alijs ca ſibus notatis·xx⸗ vij·q·i·hij qui·de alijs non repitur expreſſum qd im pediat· niſi quis velit dicere de ſo lemniter penitēte de quocūqꝫ crimi ne ꝙ impediatur· ut·xxxiij·q·ij· de hijs·ꝙ nō admit to illd tñ ē verum ꝙ nullum crimen dirimit ꝯtractum niſi in duobꝫ caſi⸗ bus vbi nō tamē cri men quantum ꝯſtitucō eccle·dirimit

Queſtio·i·

Adulterio·hic depingitur prima queſtio ſcilicet an poſſit aliq̄s in vxorem ducere quā polluit p adulterium· et dicūt quidam ꝙ ſic·ut·j·e·deniqꝫ·niſi in tribus caſibꝫ·puta ſi marito viuen⸗ te dederit fidem ei ꝙ ſi maritus p̄moreretur eam duceret·vel ſi alter in mortem viri cū effectu machinatus ē·ut·j·e·relatum·et extra de eo q̄ duxit in ma·quā pol·p adul·ſignificaſti·et in tercio cū publice eam du ceret·ut extra·e·cū haberet·in noc·tñ tm̄ hos duos caſus excipit·ext̄ ·e·viuens·et poteſt dici ꝙ tercius continetur ſub p̄mo·quia qui pub⸗ lice contrahit cum aliq̄ fidem dedit ei ꝙ eā velit ꝑpetuo habere·ma⸗ giſter tñ allegat ad vtramqꝫ partem et poſt diſtinguit male·j·e·§· hec auctoritas·vltimo ponit veram ſolucōnem in·§·hic ſubaudiendum

eſt cardinalis vult diſtinguere inter publicū adulterium ut tunc non poſſit eam ducere· et priuatū vel ocultū ut tunc poſſit· ſed hoc non ꝓbauit· ar· ꝓ hoc· xxx· q· i· c· ul· Jo· hodie autem ſi quis vxore viuēte a lij fidem dederit vel cum ea ɔtraxerit de facto ſi nec ante nec poſt mortem vxoris cognouerit eam contrahere cum ea poteſt· ut extra d̄ eo q̄ duxit in ma· quam pol· per adulteriū· c· vltimo· b·

illa poſſit nubere alij·

O I

Adulterio polluta prohibeatur duci in coniugium auctoritate leonis ṗpe q̄ dicit·

Adulterio polluta non ducatur ab eodem in matrimonio·

Nullus ducat in matrimonium quam prius polluit adulterio ❡ Sȝ aug· econtra teſtatur ſcribēs ad valerium de nuptijs et concupiſentia·

Licet alicui ducere i mr̄imoniū quā prius polluit ꝑ adulterum·

Denique mortuo eo cū quo fuit verum ɔnubiū fieri poteſt ɔiugiū cū qua ṗceſſit adulterium ❡ Itē in li· de bono coniugali·

Poſſe ſane fieri licitas nuptias ex pſonis illicite coniunctis honeſto placito ſubſequente manifeſtum eſt ❡ Hec auctoritas vltima aug̃· de cōcubinis loquit̄ ꝓhibēs cōcubinas poſſe tranſire ad honeſtum placituȝ nuptiarum· Prima aug̃· loq̄tur de repudiata quā dū viuente viro ſuo quicūque ducit in coniugiū cōmittit adulteriū· cuius adulteriū aliquam habet veniam dum eius copula creditur eſſe licita· Illud vero leonis pape de ea intelligendum eſt que a viro ſuo non erat repudiata cuius viuebat vir reddens ei coniugale d̄bituȝ· ❡ Vnde in concilijs apud alphenū habitis pn̄te rege cōrado ſtatutū eſt cap· vi·

Nullus ducat i cōiugiū quam polluit ꝑ adulteriū·

Illud vero omnium decreto ſcḋm canonū inſtituta diffinimus et ṗiudicam⁹ ut ſi q̄s cū vxore alteri⁹ viuēte eo fornicatus fuerit moriēte marito ſinodali iudicio aditus ei claudatur illicit⁹· nec vlterius ei cō ɔiugatur in matrimonio quam ṗus polluit adulterio· nolumus enim nec

Nullus· hec verba latius patent q̄ eorum ſententia· deberet enim potius dicere econuerſo· ſci/ licet quilibet ducat niſi in tribus caſibus tantuȝ exceptis· reſtringūtur enim hec verba ad duos caſus uel tres tantū ar· ·ff· qui petāt· tu· cretendum ·ff· q̄ vi aut clam ·ſi alius· § notauimus·

Denique· fieri· niſi aliquis illorum caſuum interueniat q̄s dixi in ſumma·

Poſſe· placito· id eſt in affectu maritali·

b ❡ Creditur· ignorantia iuris uel facti craſſa· ff· de iur̄· et facti· ignorantia neque ·i· q· ·iiij·· § ſi·

❡ Licita· et tūc poteſt eam retinere primo viro mortuo et hoc falſum eſt·

Illud ṗiudicam⁹· id ē ꝑ alijs iudicamus·

❡ Claudatur· ar· q̄ ſi iuraui de cetero nō cognoſcere cōcubinam meam ſi poſt cum ea contraham et ɔgnoſcā eam non ſum piurus· quia ꝑ iuramentū illicitus aditus tantuȝ michi clauditur qua non intellexi niſi de illicito· ar· ·xxij· q· v· humane· ꝛ notaui in ea etiaȝ plura· ar· xi· ·q· iij· quod predeceſſor·

b ❡ Conuenit· in duobus caſibus tm̄· vel non conuenit id eſt non eſt honeſtum·

i ❡ Hic· i· in hoc loco in · c· i· huius queſtionis· k ❡ Per actam· quantum ad primum capitulum et ad finē ꝓximi ſuperioris capituli· et q̄ dicit pactam ſupple vel inceptam· ar· extra de eo qui cogno· ɔſang̃ vx· ſue· veniens·

l ❡ Penitentiam· hoc quantū ad illud capitulū denique·

m ❡ Vel ſic viuente· in hijs enim caſibus duobus etiam ſi mortuo viro eam accepit ab ea eſt auctoritate apoſtolica ſepandus· quia hec prohibicō ꝑpetua ē· ut ex̄ de eo qui dux· in ma· ſignificauit· et· c· cū habēs

Relatum eſt· violaſſe· quid ſi non violauit ſed dedit fidem q̄ remaneret cum ea· dicit hugo q̄ de re non vacante nō debuit promiſſionem recipere vel dare· vnde non poteſt cum ea remanere· ut· ij· · q· i· in primis· ibi ad malechitanā· alij dicunt q̄ canones non videnť loqui niſi de adulterijs opinio hug̃· corrigitur· extra· e· ca· ul·

o ❡ Veniente· et ita ei viuente viro fidem dedit· vnde non debet cū ea remanere· ar· ij· q· i· in ṗmis· ibi ad malechitanā·

p ❡ Dediſſe· multo fortius cum eam duxit viro viuente ſeperandi ſūt· extra de eo q̄ dux· i ma· ex lr̄arum et· c· cū haberet·

q ❡ Et anathematizamus· id eſt ſeparamus ſic eſt expoſitum· ij· q· i· in primis· ſi· xxvij· q· ·ij· de cōiugali·

Si q̄s in ꝓximo· factum recitat· maior tn̄ ē cōtra eum preſumptio ob hoc·

s ❡ regula contrahēdi ſcilicet matrimonium ut cōtrahat cum illa· et q̄ dicit ſi expedit· hoc ideo dicit ſi timeatur lapſus iuuenilis incontinentie· ut ·xxxiij· q ·ij· i adoleſcētia ꝯ· ꝓx· cā· q· vij· hij qui· cōtra ſed illud ex rigore iſtud ex miſcđie diſpenſacōne vel ibi de contrahendo hic de cōtracto matrimonio· vel hic de ſimplici ibi vero de inceſtuoſo adulterio quod eſt grauius· xxxij· q· ·vij· § ſed illud·

xp̄iane religioni conuenit vt nullus ducat in cōiugium quā ṗus polluit ꝑ adulterium· ❡ Hic ſub audiēdū ē niſi ṗus pacta penitētia ꝛ ſi nichil in morte viri machinatus fuerit· vel ſi viuente viro fidē adultere non dedit ſe ſumpturū eam in ɔiugē ſibi ſi viro eius ſupuiueret· ❡ Vnde in triburienſi ɔcilio legitur·

Poſt mortē viri non p̄t adultera in ɔiugiū ducē q̄ viro viuente iuramētū ſibi futurarū nuptiarum ꝓbuit

Relatū ē auribus ſcōrum ſacerdotū quendā alteri⁹ vxorē ſtupro violaſſe· et inſuper meche viuente viro ſuo iuramentuȝ dediſſe ut poſt legiti mariti mortem ſi ſupuiueret duceret eam in vxorē qđ et factū ē· tale ergo cōnubiū ꝓhibemus ꝛ anathematizam⁹· ❡ Itē in eodē·

Poſt pactā penitentiā viduam i cōiugium ducere poterit quā viro viuente adulterio polluit·

Si quis viuente marito ɔiugē illius adulteraſſe accuſatur ꝛ eo in ꝓximo defuncto eandeȝ ſumpſiſſe dinoſcitur omnimodis publice penitentie ſubiciat̄· de quo etiā poſt ṗ ſatā penitentiā ſi expedierit ſeruabitur regula niſi forte idē vir ā mulier virum qui mortuus fuerat occidiſſe notetur aut ꝓpinq̄tas vel alia quelibet actō criminalis impediat· qđ ſi ꝓbatū fuerit ſine vlla ſpe cōiugij cum penitentia ꝑpetuo maneat·

❡ Itē ex ɔci· elibertano· ❡ De eođ

Si qua mulier mōtē mariti ſui cū alijs ɔſiliata ſit ꝛ ipſe vir aliquē illorum ſe defendendo occiderit· et ſi ꝓbare p̄t ille vir eam ream eſſe ɔſilij p̄t ut nobis videtur ipam vxorem dimittere· et ſi voluerit aliam vxorem ducere· ipa aūt inſidiatrix penitentie ſubiecta abſque ſpe cōiugij

t ❡ Occidiſſe· hoc ideo ut coniungeret· aliud ſi vnus interficit aliū caſu q̄ forte inimici ſunt uel ex alia cā tunc ducere poterit vxorem eius· extra de conuer· infide· laudabilē· ·§· ad hec· vbi etiam arguitur q̄ ſi ante baptiſmuȝ machinatus ſit poſt batiſmum cum vxore defuncti non contrahat et ita huiuſmodi pena nō deletur in baptiſmo· et nota q̄ dicit occidiſſe· vnde niſi machinatus fuerit cum effectu non impeditur puta ſi voluit dare venenum nec dedit ſed nec impedit qui mortem viri ratam habet dum tamen non preceperit licet alias in maleficijs retrotrahatur ratihabicō ·ff· de vi et vi armata· item· § cū procurator· xxvij· q· i· c· i·

u ❡ Perpetuo· niſi ſit iuuenis· ut· xxxiij· q· ij· in adoleſcentia· et· c· antiqui· et· c· interfectores· xxxv· q· vi· ſi duo·

S I qua·reſpicit hoc·c·§·hic·vbi tria dixit·et ad ea tria capitulū
b ¶ Quinquennij·ſed nonne ꝓ adulterio·vij· introducit·
annis debet penitere·ſic·ſed fūt arbitrarie penitentie·xxvi·q·vij·tpa
c ¶ Sed obicitur de dauid·hanc hiſtoriam habes·l·di·§·ecōtra·
d ¶ Sed in veteri·planius dixiſſet ꝙ ideo fuit matrimoniū inter dauid
et berſabee quia eccīa nondum ꝓhibuerat ·xxxij·q·iiij·obiciuntur·et
·c·dixit·

pmiſit vobis dimittere vxores veſtras ·quaſi diceret·non p̄cepit cum
ſit malum·non enim cum ſit malum ſine vicio ē qd ignoſcitur nō p̄cipi
q ¶ Precipim9·i·pmittim9·ſic ponitur·lv·di·qui tur·xiij·di·nerui
Q partem·et·l·di·dn̄o ſancto· ꝫronimus in hoc·c·redarguit eos
Q uomodo virginibus·C·ie= qui ſimul plures habent vxores·p̄
mo exemplo ſamaritane m̄d a dn̄o reprehenſe·ſcd̄o racione inſtitucōis

e ¶ Permittebā=
tur·nota hanc p=
miſſionē ꝯpatiuaꝫ
eſſe·erat em̄ vtrū
qꝫ malū ſed vnuꝫ
minus qd pmiſit
ne maius ꝯmitte
retur ſcꝫ homici=
dium·ſi·ī·xxxiij·q
·ij·ſi qd verius·
f ¶ Males·xxij·
·q·i·conſidera·
g ¶ Infirmitatis
q: non fuit pctm
dauid ſue impro=
bitatis eſtus·ſed
vmbra miſterij de
pe·di·iij·illud·
h ¶ Significacōne
ut de pe·di·iij·il=
lud dauid enim in
terpretatur ma=
nufortis·i·xp̄us
qui fortiter debel
lauit aereas pote
ſtates·vrias lux
mea deus·et ſig=
nificat diabolum
qui transforma=
uit ſe in angelum
lucis·et etiam lu=
cidus creatus fu=
it quem etiā deus
ſupauit·ī·de pe·
di·ij·p̄ncipiū·xx=
vi·q·v·nec·berſa
bee interpretatur
puteus ſeptimus·
et ſignificat eccle
ſiam gentiliū que
hauſit dona ſepti
formis gr̄e et xp̄o
copulata eſt·ut
·xxxv·q·i·§·hijs
ita·et h̄ prius ad
herebat vrie id ē
diabolo p cultum
I dolatrie·
D E hijs·du=
cunt plures ſimꝉ
hodie ſcꝫ vnam et
cras aliā viuente
p̄ma·h̄m·h·de ta
libꝫ ſcd̄is nuptijs
intelligas h̄·c·
k ¶ Tempus·ſcꝫ
penitentie·
l ¶ Nō debere·et
dꝫ deponi ſi prior
vxor viuat·xi·q·
·iij·teugualdū·et
etiam intelligas i
tereſſe p cōſenſuꝫ

maneat· ¶ Itē ex ꝯcilio elibertano
Poſt penitentiā recōcilietur ad cō=
munionē vidua que mechū ſuum in
virū accepit
S I qua vidua fuerit mechata ⁊ eundē poſt=
ea habuerit maritū poſt quinquen=
nij tempus peracta legitima penitē
tia placuit eam ad ꝯmunionem re=
conciliari· ¶ Sed obicitur dauid
cum berſabee adulterium cōmiſit ⁊
mortem vrie machinatus eſt·et tn̄
eandem berſabee poſtea duxit in vx=
orem·ſed in veteri teſtamento mul=
ta permittebantur ꝓpter infirmita
tem que in euangelij pfectione eli=
minata ſunt·ſicut pmittebatur qui
buſlibet dare libellum repudij ne per
odium funderetur ſanguis innoxi=
us·quod poſtea dominus in euange
lio prohibuit dicēs·vxorem a viro
non eſſe dimittendam niſi cauſa for
nicacōnis· Quedam pmittebantur
cauſa infirmitatis ⁊ ſacramēti futu
rorum·ſicut dn̄s pmiſit filijs iſrahel
offerre animalia ſibi in ſacrificium q̄
in egipto conſueuerāt immolare de
monibus malens ſibi ea quā ydolis
offerri·et ut eſſent illis ſacramenta
futurorū·ſic et berſabee permiſſa eſt
dauid duci in vxore non magis cau
ſa ſue infirmitatis quam ſignificacō
ne futurorū·Sed eſt alia racō qua=
re vxor defuncti huic nubere non poſ
ſit·generaliter enim prohibentur vi
ri et mulieres frequenter contrahe=
re matrimonia Unde connubio ſecū
daꝝ nuptiarum preſbiteri intereſſe
non debent ſicut in neoceſarienſi con
cilio legitur· Fides et conuerſatio
penitentiā eoꝝ qui frequēter ducūt
vxores tempus abbreuient
D E hijs qui frequenter ducunt
vxores et de hijs que ſepius nubunt

tps quidē hijs manifeſtum eſt ꝯſtitu
tū·ſꝫ ꝯūſacō et fides eoꝝ tps abbre
uiat·Preſbrm vero in ꝯnubio ſecun
darū nuptiarū intereſſe non debere
maxime cū p̄cipiatur ſcd̄is nuptijs
penitētiam tribuere· Quis erit preſ
biter qui ꝓpter ꝯuiuiū illis cōſenti=
at nuptijs· ¶ Itē iohes criſoſtom9
Secundum veritatis racōnem for=
nicari cōuincit̄ qui ſcdaꝫ duxit vxo
rem·
H Ac rōne et apoſtoli p̄ceperunt ſcdas nuptias adire
ꝓpter incontinentiam hominū·Naꝫ
ſcdam quidem accipe ſcd̄m apoſtoli
p̄ceptū licitū eſt·ſecūdū aūt verita=
tis racōnē vere fornicacō eſt·ſed cū
pmittēte deo publice ⁊ licenter con
mittitur fit honeſta fornicacō ꝓpte
rea bn̄dixit deus q: moyſes hoc per=
miſit non p̄cepit· Aliud eſt enim p̄ci
pere aliud pmittere·qd em̄ permitti
mus nolentes precipimus·q: malas
hominū volūtates ad plenū ꝓhibe=
re non poſſumus· ¶ Itē ieronimus
de virginib9· Ut vitetur piculuꝫ
fornicacōnis ſecunda matrimonia
ꝯcedūtur
Q Uomodo v̄ginib9 fornicacōnis piculo concedit
nuptias et excuſabile facit qd per ſe
nō appetitur·ita eodē fornicacōnis
piculo concedit viduis ſcda mr̄imo
nia· Melius ē em̄ licꝫ alterū ⁊ terciū
virū vnū noſſe ꝙ plurimos·id eſt to
lerabilius eſt vni viro pſtitutam eſ
ſe quā multis· Siquidem et illa in e
uangelio ſamaritana ſextū marituꝫ
habere ſe dicēs arguitur a domino
ꝙ nō ſit vir eius· Ubi enim numer9
maritoꝝ ē·ibi vir qui ꝓprie vnus ē
eſſe deſiſtit·vna coſta a p̄ncipio in v
nam vxorem verſa eſt·et erūt inquit
duo in carne vna non tres neqꝫ qua
tuor alioquin non duo ſed plures

cōiugij·tercio ex
emplo lamech in
de ꝯ̄uiter puniti·
quarto vtēdo ar=
gumēto a minori
de lamech nō vēo
bigamo ad veruꝫ
bigamum·in fine
rephendit quoſ=
dam qui dicebāt
ſcda matrimonia
nō eſſe cōceſſa in
dēis niſi in caſu·
s ¶ Per ſe·matri
moniuꝫ em̄ ꝓpter
ſe non appetit̄ q:
nō ducit ad vitā·
ſed tn̄ eſt appetē=
dum cā fornicacō
nis vitāde et ꝓpt
ꝓlem·ī·xx·c·q·
·ij·§·hijs ita·
t ¶ Se dicēs·imo
dixit ſe nō habere
virū in euāgelio·
ſed ieronimus re=
ſpexit hic nō qd
in ore ꝓtulit mu=
lier ſꝫ qd in mēte
habuit·bn̄ enim
gerebat in corde
ſe virum habere·
vnde dn̄s ſecūduꝫ
opinionē eius dix
it vade voca virū
tuum·quaſi dice=
ret quem putas
tuum·⁊ illa quaſi
cōſentiendo ſic ſe
ſētire dixit video
ꝙ ꝓpha es tu·et
ſic ē ar·ꝙ qui dic
aliud ꝙ̄ vox ſigni
ficat potius dicit
id qd intēdit dicē
ꝙ̄ id quod vox ſi=
gnificat qd ē ꝯ̄ il
lud·xxij·q·ij·is at
·ff·d reb9 dubijs
in ambiguo·
u ¶ Vir·q: et illū
et alios ſimul ha=
buit qd non licet
etiā iudeis·ut ex̄
de diuorc̄·gaude
mus·
x ¶ Ubi enim·ar·
ꝙ ſi qua in plures
ꝯſētire velit ſimꝉ
nichil agit ut ſi
dicat in vos ꝯſen
tio niſi qn̄ forte eſ
ſet alter ꝯſangui
neus tūc forte te=

vel etiam ut bn̄dicat nuptias qd non debet·ut extra de ſecūd·nup·c·i·
H ac rōne·i·ſimili rōne ſicut pmiſit moiſes dare libellum repudij ut
N vitaretur homicidium·ſic apl̄s pmiſit ſecundas nuptias ut vita=
retur fornicacō·xxxij·q·ij·§·hijs ita· ꝫpoſt repudiatam aſſumi·xxx=
n ¶ Fornicacō·cum ea ꝙ̄ pmiſit moiſes= iij·q·ij·ſi quod verius·
o ¶ Licenter·quia penam temporalem non patiebatur·
p ¶ Quia·reſpicit hoc alium locum mathei illd ſcꝫ quos de9 ꝯiūxit ho=
mo nō ſepet·quo audito dixerūt phariſei qd ḡ mandauit moiſes dare
libellum repudij et dimittere·et dixit illis qm̄ ad duriciam cordis vr̄i

net matrimonium cū reliquo·vel dic vbi numerus ſcꝫ exquo quis bi=
gamus eſt ibi vir qui ꝓpe vnus eſt·id xp̄s eſſe deſiſtit q: deficit in eo
ſacramentum xp̄i et eccīe·et hoc ꝯſonat expoſicōni ꝓximi capituli·
y ¶ Nō tres·ar·ꝙ minor numerus excludit maiorem et qn̄qꝫ minorem
ut extra de teſti·licet in fi· ꝫp̄mus non conſtruitur cum hac dictione
z ¶ Primus·et hec dictō= ſanguinarius·q: lamech non fuit p̄mus
homicida ſed cain·ſed conſtruitur cū hac dictōne diuiſit·
a ¶ Atqꝫ·ꝓ id eſt ꝫid eſt diluuij·et d: a catha ꝙ eſt circum et clima
b ¶ Cathacliſmi= ꝙ eſt pars mundi quaſi circūquaqꝫ diffuſus·

a ¶ Deleuit·i·puniuit·xxiiij·q·iij·an non·ↄtra ſed hic narratur prout res geſta eſt ibi miniſterium·nam peccatum lamech deſignat peccatū humani generis quod deleuit ſalutifer aduentus xpi·xxxiij·di·qui epiſcopus·
b ¶ De altero·i·de peccato alterius ſcilicet caim
c ¶ Septies·quia vindicta ſūpta eſt de eo vſqȝ ad lamech ſeptimuȝ ab adam·ſextum a caim·vel quia punitus fuit in·vij·generacōibus que perierunt in dilu/uio
d ¶ De al=tero·q: lamech in·lxxvij·aīabus punitus fuit que ꝓceſſerunt de lū bis eius·vel dic ſepties id ē pfecte ſeptuagies ſepties·i·pfectiꝰ·iuxta illō o ter qȝ ꝗter=qȝ·bti id ē pfecti viri·ꝗ ꝙ magis peccauit lamech ꝗ caim ꝙ magis punitus eſt·et ꝙ=dem peccatum la mech grauiꝰ vindicatū fuit ꝗ plura ↄmiſit·duo ſcȝ adulteriuȝ et ho=micidiū·caim autē fratricidiū tantū·
e ¶ In numero·penarum id eſt in maioritate·
f ¶ Quā·proni ce ſ dicit et loqtur ſ altera bigamia ſ vera ſcilicet·
g ¶ Eligatur·nō ideo intelligas ꝙ talis eligi debeat in abbatiſſam·nā illa erit virgo·lx·annorum·ut·xx·q·i·iuuenculas·ſ vt paſcatur ab eccleſia·
h ¶ Pauperum·lxxxi·di·vidue·et·c·ſequenti·
i ¶ Non meretur non dicit ne accipiat nec dicit vt non detur ſed nō meretur accipere ꝗ non datur rōne merendi ſ datur miſericorditer ra cōne obſequij·
k ¶ Quanꝙ·hoc reſpicit pricipiuȝ capli vbi ↄcedit vidius ſcda ma=trimonia iterare dicebant eīn qui dam ꝙ ille tantū vidue poterāt cō trahere quas mō tuis maritis in fidelibus fides iam viduas inuenie=bat que ſcilicet iā vidue facte ↄuertebantur·

Primꝰ lamech ſanguinarius atqȝ homicidia vnam carnem in duas diuiſit vxores fratricidiū et bigamiā eadem cathacliſmi pena deleuit· De altero ſepties de altero ſeptuagies ſepties vindicatū eſt·quantū diſtat in numero tm̄ et in crimine·quā ſancta ſit bigamia hinc etiam oſtendi ē ꝙ bigamus ad cleruȝ eligi nō poteſt· Et idem apoſtolus ad thimotheum· Vidua inquit eligatur non minor·lx·annoruȝ que fuerit vnius viri vxor·hoc omune pceptuȝ eſt de hiis viduis que eccleſie paſcuntur elimoſinis·et idcirco etas pſcribitur ut ille tantū accipiant pauperum cibos que iam laborare non pnt· Simulqȝ cōſidera ꝙ que habuit duos viros etiam ſi anus eſt et decrepita ⁊ egens eccleſie ſtipes non meretur accipe· Si autem panis illi tollitur elemoſine quantomagis qui de celo deſcendit·quem qui indigne comederit reus erit violati corporis et ſanguinis dn̄i·quanꝙ hic teſtimonia q̄ ſupra poſui in quibus viduis conceditur ut ſi velint denuo nubant·quidam interptantur ſuper hiis viduis quas amiſſis maritis ſic fides xpi inuenerat· ¶ Verum hoc eū ad exhortacōnem vidualis continentie non in ↄdemnacōnem ſcdaꝝ nuptiarum et deinceps putamus dixiſſe·quas multoꝝ auctoritate conſtat licitas eſſe ut ex verbis eiuſdē datur intelligi ¶ Ait enim ad pāmachium

Nec ſecunde nec tercie nec deinceps nuptie ſunt deuitande·

Periāt queſo aures obtrectatores noſtri ⁊ videāt me ſecundas ⁊ tercias nuptias in domino conceſſiſſe· qui ſecundas et tercias nuptias non damnaui primum potui damnare matrimonium· Idem·non dāno bigamos imo nec trigamos et ſi dici poteſt octogamos· Idem· Ego nunc libera voce proclamo non dānari in eccleſia bigamiam nec trigamiam et ita licere quinto et ſexto et vltra quomodo et ſecundo maritorecte nubere· ¶ Item aug·libro ſecundo ↄtra aduerſariū legū ⁊ ꝓphetarum·

Secunda ↄiugia ſicut et prima licita eſſe probantur

Deus maſculum et femmā ꝓpagandi generis cauſa nuptiali caſtitate coniunxit·et ſcdas nuptias que in vtroqȝ teſtamento permittūtur licitas eſſe monſtrauit· ¶ Idem ſuper primam epiſtolam ad corinthios· ¶ De eodem·

Quod ſi dormierit vir eius non dicit primus vel ſcds vel tercius nec nobis diffiniendū eſt qd non diffinit apoſtolus· vnde nec vllas debeo dānare nuptias nec eis verecūdiam numeroſitatis inferre· Dn̄s autem ſeptēuiram nō damnauit·nec dicit in reſurrectōne non poſſe eſſe ſed tm̄ non nubent neqȝ nubenē· Vnde nec contra humane verecundie ſenſum audeo dicere ut quotienſcūqȝ voluerint nubant·nec ex meo corde quotaſlibet nuptias condemnare qd ſi vniuire hoc omni vidue·beatior autem erit ſi ſic pmanſerit·

C. II.

Quod autem aliqua non ſit cogenda nubere alicui ambroſius teſtatur ſuper epiſtolam primam ad corinthios· Nubat vidua cui vult tantū in domino id eſt quem aptum ſibi putauerit illi nubat·quia multe nuptie ſolēt malos prouentus habere·tm̄ autem in dn̄o·id eſt ut ſine ſuſpitione turpitudinis nubat et viro ſue religionis

a ¶ Domiſſa·§ ſi quis Deus·caſtitate·ergo=caſtitas eſt inter coniugatos que ſancta dicitur·xxx·di·hoc ſcripſimus·pt ꝗ eoꝝ cōcubitus dici caſtitas·ar·s·xxxi·di·nicena·=mento pmittitur quō
b ¶ Permittuntur·ſi ergo in veteri teſta=mento pmittitur quō dicit aplus pmiſit·dic pmiſit id eſt pmiſſum eſſe oſtendit redigendo in ſcriptis ꝓpter quoſdaȝ qui dicebant ad vxorem non accendendū cauſa incōtinētie·
¶ Quod ſi dor=mierit·verba apli·
c ¶ Diffiniendūȝ·ar·ꝙ non licȝ alicui diffinire vl' determinare vel excipe ꝙ canō nō excipit vel diffinit vl' determīat·ar·xix·di·ſi romanoꝝ·xxvij·q·ij·lex diuine·xxiij·q·v·ſi nō licȝ·s·xvi·q·i·ſūt nōnulli·ij·q·v·cō ſuluiſti·xxviij·q·i·ydolatria·lv·di·ſi euāgelica·s·i·q·iij·ſaluator·s·xxij·q·v·hoc videtur·ar·cōtra·ff·ſ teſti·queſitū ꝙ ſ ↄ·di·ij·liqdo·et intelligo·non licet multe male ↄtra racōnē ↄtra canonē·xxxij·q·ij·quos deus cōiunxit homo
d ¶ Non dānauit cū quereretur ab eo cui deberet cō iungi et ē ar·ꝗ interrogando quis ponat·ut·ff·de·ſ obli·l·ſ·ſi quis ita·ſic·s·e·quomodo·ibi dicens·qui ſ celo ⁊c·ſed excipiendo non ut·ff·de excep·non videtur·ar·ↄtra·xxij·q·ij·ꝗritur·
e ¶ In reſurrectione·ſaducei negātes reſurrectionē eſſe futuram ↄtra opinionem phariſeoꝝ qui eā credebāt·ſ homines futuros in eodem ſtatu dicebāt con miſceri ſicut ⁊ nūc et quēlibet recepturū vxorem quā hic habuerat vt phariſeos ↄfun=derent talē queſtionem eis fecerūt·ecce aliq̄ habuit hic octo viros cuius illoꝝ erit vxor in iudicio·quā queſtōnē ſoluere non potuerūt quā cum poſtea ſaducei ꝓponerēt ihesu· Rndit erratis neſcientes ſcripturas quia in reſurrectōne nec nubent nec nubentur ſed erūt ſicut angeli dei =preter diuine ſcripture auctoritatē·ꝗlibet eīn debȝ ꝓbaē qd dicit nō ex ſuo ſēſu moueri·xxxvij·di·relatum

f ¶ In quibus·ſcȝ teſtimoniis·
m ¶ Verum hoc·magiſter ergo iſ capitulū intelligit de ſcdis nuptiis licitis ſed ↄpetētius intelligitur de illicitis·alter exemplū lamech non congrueret·quare tam aſpera proponeret ieronimus cum auctoritate apoſtoli licita ſint non video·

Periant·obtrectatores·qui dicunt me dannare matrimonia·
¶ Nec trigamos·ut in ſ·libro·ix·ne quiſꝙ·ↄē ibi dicitē ꝙ terciā ducere non licet·ut in auten·quomō optet epos·§·ſi autem·ſed illa fūt correcta·et ſic p hanc dictōnem nuptie non tm̄ ſcde ſed etiā vlteriores nuptie deſignantur·et ſic eſt ar·ↄtra·ff·de·ſ·ſig·boues·ff·de l' ·iij·ſidei

g ¶ Nec ex meo·i·=
Quod aūt·hic queritur an aliqua ſit cogenda nubere·et rn̄dendum eſt ꝙ non·quia in matrimonio debet animus gaudere plena libertate·ut extra de ſpō·cum locum·imo etiam licet culpa alicuius preceſſerit metum tamen ille metus excuſat in matrimonio·vt extra·e·veniens·ſi autem quis deſponſauit aliquam bene cogendus eſt ut ducat eam·vt extra de ſpon· C̄ō·ij·

ex litteris· in caſu tamen ſub alternacōne cogitur ſcilicet vt vel ducat eam vel intret religionem· ut extra de ↄuer· ↄiug· ex publico· non obſtat qđ legitur extra de ſpon· requiſiuit· vbi dr̄ potius eſt monēda ꝙ cogenda· expone potius id eſt prius· de hoc plene no· xxvij· q· ij· §· ſed

S I verū eſſe· coactus· h non releuat eū ſi filia ↄſenſiſſet· ↄcedatē

a Infantulaʒ· hoc ſufficeret ut n̄l actū videretur ſi illa erit ifantula· id eſt· ī· ſeptenniuʒ· ſʒ hac de cauſa ppa n̄ ꝓcedit· imo credo ꝙ ponatur infantula pro puella·

c ¶ Tempamus· hoc ideo dicit q̄a ille raptor erat ꝛ ideo de iure eam habere non poterat· ar· xxxvi· q· ij· placuit· hunc rigorē temperat hic papa·

d ¶ Voluerit· ar· qđ de iure factuʒ nō eſt p ſequētez ↄſenſuʒ poſſe legitimari ꝛ ↄſūmari et ē ar· ꝙ ratihabitio retrotrahitur et ↄſūmat qđ pus illegitime factum erat ar· xvi· q· i· c· vltimo·

e ¶ Qđ impediat· intentōnē iordani vt ſi ꝓbarʒ eos poſtea ↄſenſiſſe patrē ſcilicet et filiam·

f ¶ Ab ipo· ar· ꝙ teſtes de domo ꝓdeūtes recipiuntur· ſʒ h fit in matrimonio· xxxv· q· vi· videtꝫ· palea eſt·

g ¶ Iordano· ar· ei qui coactionem paſſus eſt ꝓbatōem cōpetere·

h ¶ Ab ipo· i· ex pte eius debʒ eīm p teſtes probare exceptōneʒ ſuam ſup coactione· ut· ff· ꝙ me· cā· nō ē veriſil'e· non autem ſtaretur eius ſacramēto tm̄ niſi ei eſſʒ delatuʒ ab aduerſario·

i ¶ Predicta· et ramald⁹ licʒ confeſſus fuerit in iure eam vxorē ſuām eſſe nec probare potuit· non enim ſolui poteſt matrimoniū tātū ex vna pte· ut ex̄ de deſpon· impu· atteſtatōnes· de h· xxx· q· v· §· ſed obicitur·

D E neptis· pſiſtit· qđ pſumitur niſi quis allegeret de mutata voluntate ꝛ probet· ff· de iure fiſci· ſtatius florius· et· ff· de ꝓbac· eum qui·

l ¶ Diſſidij· i· odij·

m ¶ Redundare· nota regulā· qui occaſionē damni dat ꝛc̄ ut extra de homici· de cetero· xxvij· q· ij· ſi tu· ꝛ xxiij· q· iiij· eſt iniuſta·

L Otharius in cōmonitorio· id eſt in epl'a vel ſcriptura qua nos commonuit de facto ſuo·

nubat· ¶ Itē iudiciū vrbani ppe·

In iuramento patris non cogitur puella nubere cui nunq̄m aſſenſum ꝓbuit

S I verū eſſe ↄſtiterit qđ nobis legati iordani pncipis retulerūt ſcʒ ꝙ ipē coact⁹ ꝛ dolens filiā ſuam infantulā nolentē flentē et ꝓ virib⁹ renitentē n̄ aſſentiētib⁹ ſed valde dolētib⁹ matre ꝛ parentela raimaldo radelli filio deſponſauerit· qm̄ ꝛ canonū et legū auctas talia ſpōſalia nō approbat vt infra oſtenditur· nō approbat ne ignorātibus leges et canones nimis durū qđ dicimus videatur· ita ꝗʒ ſententiam tempamus vt ſi pnceps cū filie et matris et parētele aſſenſu id qđ eſt ceptū pficere voluerit concedamus ſin autē legatus noſter vtraſq; ptes audiat· et ſi nichil fuerit ex parte ſupdicta raimaldi amplius qđ impediat ab ipo iordane ſacramentū qđ ita cōſtiterit hec vt dicta ſūt accipiat· et nos canonum ac legū ſcita ſequētes deinceps nō ꝓhibemus quin alij viro ſi voluerit pdicta filia eius tm̄ in dn̄o nubat· ¶ Contra hormiſda papa ſcribit euſebio epo· ¶ De eodem·

V Va ſanctitas requiſiuit a nobis frater venerande de filio adulto quē pater mrimoniū cōtrahē vult ſi ſine volūtate adulti filij facē pot· ad qđ dicimus ſi aliquo modo non cōſentit filius fieri non poſſe· Poſſe aūt de filio nondū adulto voluntas cuius nondum diſcerni pt̄ pater eū cui vult in mrimonio tradere pt̄· et poſtꝙ filius peruenerit ad pfectam etatē oīmo obſuare ꝛ adimplere debʒ· h ab omnibus orthodoxe fidei cultorib⁹ ſancim⁹ ꝛ vobis tenenda mādam⁹· ¶ Item ſanctio regi arragonū·

Quorū vnū eſt corpus vnus debet eſſe anim⁹ atq; i deo nulla eſt inuita alicui copulanda·

o ¶ Secundum legem· tenetur ergo ꝓbare etiaʒ ſolemnitates ↄtra regulā ↄmunē que dicit ſemp pſumentur omnia ſolemniter acta· vt inſti· de fideiuſ· §· vl· extra de ſen· et re iudi· ſicut· ſic cū aliq̄s dicit ſe emiſſe a pupillo ꝓbabit qđ tutore auctore emerit· ut· ff· de publiciana· quecūq;· §· ul· nā ex quo allegabat ſe pmo duxiſſe galdradā quō hoc ꝓbaret niſi eam publice duxiſſʒ cū clādeſtina matrimonia non poſſʒ ꝓbare· xxx· q· v· §· ſed obicitē·

p ¶ Perſcrutemini· hic in notorio admittitē ꝓbatio in cōtrariū· ar· ex̄ de elect· bone·

q ¶ Filia· tebga ſcilʒ que erat filia boſonis et preuigna engeltrude· ar· iij· q· iiij· c· vl· xi· q· iij· tegualđ·

r ¶ Repħenſibilem· ar· ꝙ qui turpitudinē ſuā allegat nō eſt audiendus· C· đ reuocado· cū ꝓfitearis et· C· de trāſac· trāſactōez· et ex̄ de dona· iter· Itē ē hic ar· ꝙ ꝓpter puitatē pſone nō pſumitur metus illatus· ſic alias propter publicū locū nō pſumitur quis metū paſſus in vrbe· vt· ff· ꝙ me· cā· non eſt·

s ¶ Timidi· q: potiꝰ oīa mala debem⁹ tolerarē ꝙ malo ↄſētire· ut· xxxij· q· v· ita ne·

t ¶ Conuicto· videtur ḡ ꝙ ↄfeſſio quā facē q̄s in inſtrumēto pīudicʒ ei· vt ex̄ đ pſupcill' ꝛ ex̄ đ trāſla· quāto· in pte decīſa· ar· ↄtra· C· de ꝓbac· non epl'is· Itē ar· ꝙ ↄfeſſio extra ius facta p iudicet· vt extra de exceſ· pla· quā ſit graue· ſed dic ꝙ preſtitit in hac ↄfeſſione etiā dū ventū fuit ad iudiciū· et ideo ſibi preiudicauit·

u ¶ Per bn̄dictōnem· ar· ꝙ ſi quis publice aliquam duxerit et dicat ſe pus duxiſſe aliā teneatē ꝓbare ꝙ cū omni ſolēnitate dotis ꝛ bn̄dictōe eaʒ duxerit·

x ¶ Si ipa innocens· maxime· nā ſi ipſa fornicata fuiſſet hoc tm̄ nō pt̄ ei obicere lotharius cum et ipē eſſet notorius adulter· ij· q· i· ſcelus· extra de diuor· ſignificaſti· uel dic cū· h· ꝙ h pcitur regie verecūdie·

y ¶ Appellauit· ar· ꝙ ter pt̄ appellari in eodē negocō ſic ex̄ đ ap· directe· et· ij· q· vi· oīns oppreſſus· licʒ cōtra ar· ij· q· vi· ſi q̄s in quacūq;· ſʒ potes dicere ꝙ pluries appellauit· id ē pluries vocē appellatōis emiſit· ut extra de teſti· cum tu fili·

D E neptis tue cōiugio quā te cuidā militi daturū neceſſitatis inſtāte articulo ſub fidei pollicitatōne firmaſti· hoc eq̄tate dictāte decernim⁹ vt ſi illa uirū illū oīmo vt dr̄ renuit· et in eadem voluntatis auctate pſiſtit vt viro illi pr̄ſus ſe denegaret nupturam nequaꝙ eam inuitā ꝛ renitentē eiuſdē viri cogas ↄiugio ſociari· Quorū eīn vnū corpus ē vnus debʒ eē ꝛ anim⁹· ne forte cū virgo fuit alicui inuita copulata ↄtra dn̄i aplicq; pceptū ā reatū diſſidij ā crimē fornicatōis incurrat· cuius videlicʒ pcti malū in euʒ redundare ↄſtat qui eā ↄiunxit inuitam· qđ pari tenore de viro ē ſentiendū ¶ Item nicolaus papa raynaldo portuenſi et iohanni ficulenſi epis·

Nō licet deſerere viro q̄ū ꝓmiſſis dotib⁹ ꝛ publica atteſtatōne duxit vxorē·

L Otharius rex in ↄmonitorio pſitetur galdradā ſe a patre pmiſſis dotib⁹ accepiſſe ꝛ ſororē poſtmodū admiſiſſe vberti· vbi pmū diligēti inueſtigatōne inquirite· et ſi eundē glorioſum regē pdictam galdradā pmiſſis dotibus corā teſtib⁹ ſm legem ꝛ ritū quo nuptie celebrari ſolent p oīa inueneritis accepiſſe· et publica manifeſtatōne eadē galdrada in matrimonium ipius admiſſa eſt· reſtat vt pſcrutemini cur illa repudiata ſit vel filia boſonis admiſſa· Sed q̄a idem glorioſus rex metu tebergam admiſiſſe ſe dicit· metu vni⁹ hoīs tantus rex nō ↄtra diuinū pceptū i tam immane pcipicium immergi dbuerat· ni hoc ergo ſe magis reprehēſibilē oſtēdit in quo amorem dei amori mūdi poſtpoſuit· cū nec etiaʒ occiſores corporis ſint timēdi ↄtra iuſticiā hoīem impellentes· Nichil itaq; aliud vobis pcipimus manifeſtatōne ſua eodē rege ↄuicto niſi

a ¶ Innotuit. nota ꝙ per precedentem proteſtacōnem probatur ſe-
quens metus. ut extra ꝙ metus cā. platum. ſed non pſequentē. ut. C.
e. metū. tn̄ et ſi non fuiſſet ꝓteſtata admitteretur ad ꝓbandū metū
ut. xv. q. vi. c. i. ar. ꝙ ꝯfeſſio facta metu vel vi nulli p̄iudicat. xxii.
b ¶ Violentiaʒ. q. iiii. inter cetera. s. xv. q. vi. c. i. di. l. preſbros. i.
q. i. ꝯſtat. xx. q. iii. preſens. s. vii. q. i. omnes qui. ar. xi. q. iii. q̄ſquis.

et vere excuſati debent eſſe quo ad penam ex quo factum eorum per a-
lios repreſentatur. quia ſi teneor aliquid facere et alter id facit etiaʒ
ſine mandato meo ſʒ michi prodeſt. ut. ff. de v̓. obli. cum ſeruus. nam
ſi michi des pecuniam ut ſeruum manumittā et ali9 eū manumittat ſʒ
ſufficit michi. vt ubi.

¶ Conſentiendo. dicunt autem quidam ꝙ parentes poſſunt ſolue-
re ſponſali a filio-
rum ſicut poſſunt
et ſacramentum.
s. xxii. q. v. pue-
ri. quod nego. qꝛ
etas prefixa ē in-
fra quam non p̄t
puer iurare.

c ¶ Renouetis.
ar. ꝙ idem ē iudi-
cium appellacōis
et cauſe p̄ncipalis
ar. ii. q. vi. omnis
opp̄ſſus. cōtra. s.
ii. q. vi. ſi q̄s ep̄s
ar. ꝯtra. vi. q. iiii.
oſius. contra.

Queſtio. iii.

Quod au-
tem poſt.
hic inti-
tulatur. iii. que-
ſtio. an ſcilicet fi-
lii poſt ſponſionē
parentum poſſint
cum aliis contra-
here. et quidem
ſi ſponſalibus fi-
lii conſenſiſſent
poſt ſeptennium
non licet alii nu-
bere. xxvii. q. ii.
per totum ſi tamē
nupſerit tenʒ ma
trimonium. extra
de ſpon. duo. duo
bus ſi vero filii
non conſenſerunt
vel fūt infra ſep-
tennium nō habēt
neceſſe ſponſalibꝫ
ſtare nec illa ſpon
ſalia tenent. xxx.
q. ii. c. vnico. cō
ſulitur tn̄ filiis ut
ſtent illis ſponſa-
libus. extra de de
ſpon. impu. tua.
alias nō obligat
filium ſponſio pa-
terna. ff. de. v̓. ob.
ſtipulo iſta.

Si qui parē-
tes. ꝓnuptiis fi-
lioꝝ fidem pre-
ſtantes iurauerūt
de ꝯſenſu filiorum

f ¶ Fregerit. non
copulando eos ſic̄
iurauerūt de con-
ſenſu filioꝝ.

g ¶ Non fuerint.
q: copulari volūt
inter ſe nō obſtā-
te voluntate pen
tum.

h ¶ Deprehenſi.
vid: hic ꝙ ſi am-
bo pentes ſe vel
lent abſoluē non
poſſent. qd̓ con-
cedit hug̓ ſed ob
ſtat extra d̓ ſpon.
p̄terea. ſed hug̓.
dicit alexādrū ibi
nō papaliter ſed
magiſtraliter re-
ſpondiſſe. tu po-
tes reſoluere plurale in ſingulare. ille enim punit̄ p quem ſtat qd̓ nō
conſummatur matrimonium. ut extra de ſpon. duo. duobꝫ.

i ¶ Excuſati. quo ad penam eccleſie non quo ad reatum ex quo ope-
tam deberunt ne filii copularentur. ar. de pe. di. i. ſi cui. et. di. iiii. denīqʒ

ut ſm canonicā auctoritatē nr̄a vi-
ce freti cauſaʒ illius diffiniatis. ſi ve
ro minime ꝓbatū fuerit galdradaʒ
vxorē fuiſſe legitimam neqʒ nuptiis
more celebratis p benedictioneʒ ſcʒ
ſacerdotis filio nr̄o lothario extitiſſe
coniunctam. ſuggerite illi ut nō mo
leſte ferat legitimam ſibi ſi ipſa in-
nocens apparuerit reconciliari vxo-
rem. Preterea vos ſcire volo quia p̄
fata teberga apl'icam ſedē bis ⁊ ter
appellauit. et ſe a p̄uato gl'oſo rege
ꝯqueſta ē iniuſte fuiſſe deiectā et vi
coactā falſum ꝯtra ſe ꝯpoſuiſſe pia-
culū. nam eo tp̄e ad apl'icam ſedem
libellū ſue appellacōnis miſit in quo
non quidē adhuc ꝯfeſſam ſed ut cō
tra ſe falſum diceret crimen cogi ſe
ſe innotuit. inſup ſubiūgens. ꝙ ſi ā-
plius ꝯpulſa fuero ſcitote nō verita
te ſʒ timore mōtis ⁊ euadēdi ſtudio
qd̓ voluerit dicā qꝛ aliter nō poſſuʒ.
Vnde p̄cipimus vobis ut cum eadeʒ
teberga ad ꝯdictā ſinodum ſicut ſta
tuimus aduenerit cāʒ eius diligēti
examinacōne tractetis. et ſi ei obici
tur ꝙ illa ſe crimen aliqd̓ commiſiſſe
cōfeſſa fuiſſet. ⁊ ecōtra illa violētia
ſe pertuliſſe ꝓclamauerit. vel ſi inimi-
cos iudices illos ſibi fuiſſe teſtata
fuerit. tunc illd̓ renouetis iudiciū ſe
cundū equitatis normā vt iniuſticie
mole non opprimatur. ¶ Hiis aucto-
ritatibus euidenter oſtenditur ꝙ
ſi libera voluntate nulla eſt copulan-
da alicui.

Q III

Quod autem poſt parentuʒ
ſponſionem aliis nubere nō
valeat auctoritate elibertani cōcilii
monſtratur qua dicitur.

De parentibus ⁊ qui fidem frāgunt

Si qui pentes ſponſaliorum
fidē fregerint ſpōſaliorum tri
ennii tp̄e a ꝯmuīone abſtineant. ſi ve
ro idem ſponſus vel ſponſa in illo gra
uiori crimine non fuerint deprehenſi
excuſati erūt pentes. ſi vero in eodē
fuerint vicio et polluerint ſe conſen
tiēdo ſupior ſentētia ſeruet̄. ¶ Ecce
ꝙ non licet parentibus filioꝝ ſuorū
ſpōſalia frangere. verū hoc de illis in
telligendum que illoꝝ conſenſu con
trahuntur

k ¶ Que illorum
conſenſu. imo et
ſi ſine cōſenſu eo
rum contrahun-
tur dare debent o
peram parentes.
extra de deſpon.
impuberum. c. i.

Cauſa. xxxii.

Quidam
vir. oſten
ſum eſt
quando et quis
ducere poſſit eaʒ
quam per adulte
rium polluit. In
hac cauſa vult o
ſtendere vtruʒ q̄s
meretricem duce
re debeat. et ſi du
cta fuerit an ſit
vxor appellanda
et adiungit etiaʒ
de duplici inſtitu-
tione matrimonii
et de hiis qui ab-
orſum procurant
ut autem hec et
alia. ⁊c̄.

Incipit cauſa triceſimaſecunda.

Quidam vir cum
nō habēt vxorē
quandā meretri
cem ſibi coniu-
gio copulauit q̄
erat ſterilis nep
tis ingenui filia
originarii. quaʒ cū pater alii vellet
tradē au9 eā huic copulauit cā ſoli
us incontinentie. deinde hic peniten-
tia ductus ex ācilla propria filios ſi
bi querere cepit. poſtea d̓ adulterio
ꝯuictus et punitus quendam roga
uit ut vi vxorem ſuaʒ opprimeret ut
ſic dimittere eā poſſ;. quo facto quā
dam infidelem ſibi copulauit. ea tn̄
ꝯdicōne ut ad xp̄ianam religionem
trāſiret. ¶ Hic p̄mū querit̄. an me
retrix licite ducatur in vxorē. ¶ Se
cūdo. an ea que cā incōtinētie ducit̄
ſit vxor appellanda. ¶ Tercō cui9
arbitriuʒ aliqua ſequatur. an liberi
aui an originarii patris. ¶ Quarto
ſi viuente vxore liceat alicui ex an-
cilla filios querere. ¶ Quinto. ſi ea
que vim patitur pudiciciam amit-
tere cōprobetur. ¶ Sexto. ſi adul-
ter adulterā poſſit dimittē. ¶ Sep-
timo ſi viuente dimiſſa aliam accipe
re poſſit. ¶ Octauo ſi infidelem ſub
premiſſa cōdicōne licet alicui fideli-
um in ꝯiugem ducere.

Q I

Quod autē
meretrix in coniugiū duci

¶ Originarii. i.
ſerui ut patebit
in ſequentibus ſci
licet in proſecuti
one tercie queſti-
onis. tn̄ originari
os non dico ſer-
uos nec aſcripti-
ci os.

Qō prima.

Quod au-
tem hic
depingi-
tur prima queſti-
o ſcilicet an quis
ducerē poſſit me
retricem. et dicē
dum quod ſic ſi
ſpes habetur de e
ius correctione.
ut. ꝗ. e. c. ul. et ext̄
de eo qui duxit in
ma. ſignificaſti.
imo meretur qui
eam ducit. extra
de ſponſā. inter o
pera. ſi non habe-
tur ſpes de ea for
te non licite ducit̄
ſʒ tamē tenet ma
trimoniū cum ea
ꝗ. e. q. ſi quis vxo
rem allegat tamē
primo magiſter ꝙ duci non poſſit. quia ex quo iam ducta dimittenda
ē ſi fornicetur. ut. ꝗ. e. c. i. ii. et. iii. ergo a maiori non ē de nouo ducenda
hoc ar. habes extra de iuriuran. quemadmodum. potius ē argumentū
a deſtructione conſequentis.